

... Stanovisko Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru

MATURITA BY MĚLA STŘEDNÍ ŠKOLY SPOJOVAT, NE ROZDĚLOVAT

Od roku 2005 není jednoznačné, jakou podobu má mít maturitní zkouška. Za hlavní příčinu lze považovat skutečnost, že je kladen velký důraz na to, aby maturita byla pro všechny střední školy stejná, i když cesta k ní je vzhledem k vysoké diferenciaci středních škol různá (odlišné RVP).

K tomu přispívá i napjatá atmosféra mezi středními školami, které mezi sebou soupeří o žáky. Místo toho, aby Asociace ředitelů gymnázií a CZESHA spolupracovaly a respektovaly specifika všeobecného a odborného středního vzdělávání, prohlubují propast mezi gymnázii a SOŠ. Výsledkem je současný návrh maturitní zkoušky, který se na první pohled může zdát v pořádku, ale ve skutečnosti výrazně znevýhodňuje maturitní obory na SOŠ ještě více, než je tomu nyní, a jde proti podpoře odborného vzdělávání. Je proto důležité nastavit skladbu maturitní zkoušky tak, aby byla přiměřeně náročná, a přitom respektovala specifika středoškolského vzdělávání obsažená v RVP.

Návrh asociace

Počet povinných maturitních předmětů by měl být stanoven na pět (součet společné a profilové části), avšak rozdílný by byl počet v jednotlivých částech podle toho, zda jde o všeobecně zaměřené školy – gymnázia, nebo o střední odborné školy (tab. 1).

Tato varianta výrazně podporuje charakter vzdělávání na středních školách, kde pro absolventy SOŠ je vzhledem k jejich uplatnění na trhu práce doma i v zahraničí bezpodmínečně nutná znalost cizího jazyka. Absolventi gymnázií, kteří z více než 90 % pokračují v pomaturitním studiu na VŠ, a to různého zaměření, prokážou všeobecněvzdělávací charakter výuky na gymnáziích, která připravují především ke studiu na VŠ, a ne do praxe.

Poznámka:

a) Je možné uvažovat pro SOŠ i o variantě volby mezi cizím jazykem a matematikou, jako je tomu nyní. Navíc nebude nutné upravovat hodinové dotace matematiky na úkor odborných předmětů.

Tab. 1 Společná část:

Střední odborná škola	Český jazyk a literatura	Cizí jazyk (a)	
Gymnázium	Český jazyk a literatura	Cizí jazyk	Matematika

Tab. 2 Profilová část:

Střední odborná škola	Praktická maturitní zkouška	Odborné předměty I.	Odborné předměty II.*
Gymnázium	Vybraný předmět	Vybraný předmět*	

* zkoušku lze nahradit certifikátem s mezinárodní platností

b) Pro gymnázia je tato skladba předmětů ve společné části maturitní zkoušky pravděpodobně akceptovatelná, protože ani nyní k ní nemají zvláštní, resp. žádné výhrady (tab. 2).

Pro SOŠ je maturitní zkouška z praxe absolutně nevyhnutelná. Právě po těchto absolventech je ze strany zaměstnavatelů velká poptávka. Střední odborné školy za poslední roky vytvořily podmínky pro výuku odborné praxe ve školách – technické vybavení dílen – a daří se i v oblasti těsné spolupráce s firmami – odborná praxe ve firmách, které výslovně vyžadují absolventy s dostatečnými praktickými dovednostmi. Pokud vyloučíme maturitní zkoušku z odborné praxe, znehodnotí se tím výuka tohoto předmětu a celé mnohaleté úsilí na podporu odborného vzdělávání bude zmařeno.

Nelze upřít Asociaci ředitelů gymnázií tvrzení, že jejich absolventi jsou úspěšnými studenty technických oborů na VŠ (usnesení z jednání AŘG). Avšak ve firmách je poptávka hlavně po maturantech, kteří jsou zdatní především v odborné praxi a které nelze nahradit učni nebo inženýry (například obsluha CNC strojů, svářeči atd.); totéž platí o dalších oborech, jako je zdravotnictví, zemědělství apod.

Profilová zkouška ve výše uvedeném návrhu opět podpoří charakter a specifika vzdělávání na středních školách. Žákům gymnázií dává možnost, aby volba předmětů byla v souladu s požadavky přijímacího řízení na jimi vybranou vysokou školu. Žákům SOŠ zase umožní zařadit se plnohodnotně do praxe, pokud nemají zájem studovat na vysoké škole, a současně jim ani v této možnosti nebrání. Výsledkem tohoto návrhu je kompromis, kdy všichni maturanti maturují ze stejného

počtu předmětů, a přitom je respektován charakter jejich studia – cesta, po které jdou čtyři roky k cíli, k maturitní zkoušce.

Poznámka:

• Kvalita vzdělávání začíná už na základních školách. Pokud budou základy špatné, vše, co na nich postavíme, se zřítí. To platí o připravované povinné maturitě z matematiky. Maturita z matematiky není všelék. Vzdělávací systém má být zaměřen na podporu logického myšlení žáků, které však není otázkou jednoho předmětu. Logické myšlení musí podporovat a rozvíjet všechny předměty a začít se musí u studentů pedagogických fakult – u budoucích učitelů, případně u stávajících učitelů v připravovaném kariéřním růstu.

• Konkrétní příklad: *proč má žákyně zdravotnické školy věnovat spoustu času studiu matematiky místo toho, aby se raději věnovala studiu odborných předmětů nebo přípravě na praktickou zkoušku. (Od koho si raději necháte zavést umělou výživu nebo odebrat krev – od neúspěšné uchazečky o studium na vysoké škole z gymnázia, která má maturitu z matematiky a pak si udělá zdravotnickou VOŠ s poloviční praxí, anebo od absolventky SOŠ zdravotnické se zdravotnickou VOŠ, která sice nemá maturitu z matematiky, ale má dvakrát tolik praxe během studia a k tomu i praktickou maturitní zkoušku?)*

• Pokud jde o technické obory, tak ty už vůbec nemusí mít povinnou maturitní zkoušku z matematiky ve společné části, protože matematika je obsažena v aktuální podobě v každém odborném předmětu v rámci profilové zkoušky.

Co lze od diskutované poslední podoby maturity očekávat?

Hodinová dotace matematiky bude na gymnáziích vždy vyšší oproti ostatním (kromě technických) středním odborným školám. A jaká bude úvaha při výběru střední školy? Uchazeči se budou hlásit na tu školu, kde je vysoká hodinová dotace matematiky, aby zvládli maturitu. Výsledkem bude ještě vyšší zájem o studium na gymnáziích a pak je už jenom krok k tomu, aby z důvodu mnohonásobně zvýšeného zájmu o studium na gymnáziích byl zřizovatelem patřičně navýšen počet gymnaziálních tříd. A tak celé několikileté snažení a podpora odborného vzdělávání budou k ničemu (kdo se bude hlásit třeba na zdravotnictví, zemědělství, chemické obory atd.?).